

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور استان تهران (واحد شهری)

دانشکده علوم انسانی

مرکز شهری

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته آموزش محیط زیست

گروه آموزش محیط زیست

عنوان پایان نامه:

بررسی نقش آموزش همگانی محیط زیست بر میزان ارتقاء سطح دانش

زیست محیطی شهروندان شهر تنکابن

سیده راحله حسینی

استاد راهنما:

دکتر سید محمد شبیری

استاد مشاور:

دکتر مریم لاریجانی

خرداد ۱۳۹۰

دانشگاه پیام نور
استان تهران
واحدری

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته آموزش محیط زیست

تحت عنوان :

"بررسی نقشی آموزش همگانی محیط زیست بر میزان ارتقاء سطح دانش زیست محیطی

شهروندان شهر تنکابن"

ساعت : ۱۳

تاریخ دفاع : ۱۳۹۰/۰۳/۱

درجه ارزشیابی : عالی

نمره : ۱۹

شماره

امضاء	مرتبه علمی	نام و نام خانوادگی	دوران
	استاد	جناب آقای دکتر سید محمد شبیری	استاد راهنما
	استاد	سرکار خانم دکتر مریم لاریجانی	استاد مشاور
		جناب آقای دکتر محمد رضا سرمدی	استاد داور
			نماینده تحصیلات تکمیلی

(گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر)

اینجانب سیده راحله حسینی دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۷ مقطع کارشناسی ارشد رشته آموزش محیط زیست گواهی می‌نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

سیده راحله حسینی
حسینی
۱۳۹۰/۰۳/۰۱

اینجانب سیده راحله حسینی دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۷ مقطع کارشناسی ارشد رشته آموزش محیط زیست گواهی می‌نمایم چنانچه بر اساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

سیده راحله حسینی
حسینی
۱۳۹۰/۰۳/۰۱

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.

خرداد ۱۳۹۰

تشکر و قدردانی:

بی شک، توفیق انجام این تحقیق و نگارش آن مرهون راهنمایی های ارزنده اساتید بزرگوار و عنایت عزیزانی است که مساعدت لازم را مبذول داشته اند. بر خود واجب می دانم که از محبت بی شائبه این عزیزان که نام آنها ذکر می گردد، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

استاد گرامی، جناب آقای دکتر شبیری به سبب رهنمودهای ارزشمندشان

استاد محترم، سرکار خانم دکتر لاریجانی، به لحاظ دقت نظر و رهنمودهای مفیدشان

استاد گرامی، سرکار خانم قربانی، به خاطر مساعدت در استخراج داده ها و تحلیل یافته ها

تقدیم به

پدر و مادرم از اینکه با قبول ناملایمات ، مقدمات تحصیلاتم را فراهم نمودند و در همه حال پشتیبان و یاورم بودند. امید است که توانسته باشم قطره هایی از زحمات بی دریغ آنها را جبران کنم.

و تقدیم به همه کسانی که دوستشان دارم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱-۹	فصل اول: طرح تحقیق
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۲-۱- بیان مسأله
۴	۳-۱- اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق
۶	۴-۱- اهداف تحقیق
۶	۱-۴-۱- هدف کلی
۶	۲-۴-۱- اهداف فرعی
۶	۵-۱- سؤالات تحقیق
۶	۱-۵-۱- سؤال اصلی تحقیق
۷	۲-۵-۱- سؤالات فرعی تحقیق
۷	۶-۱- تعریف برخی از اصطلاحات و واژه های کلیدی
۷	۱-۶-۱- تعاریف نظری
۹	۲-۶-۱- تعاریف عملیاتی
۱۰-۵۳	فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق
۱۱	۱-۲- مقدمه
۱۲	۲-۲- بخش اول: کلیاتی در مورد آموزش محیط زیست
۱۲	۱-۲-۲- اهمیت آموزش محیط زیست
۱۲	۲-۲-۲- تعریف آموزش محیط زیست

- ۱۳ - ۳-۲-۲- اهداف آموزش محیط زیست
- ۱۴ - ۴-۲-۲- تاریخچه تحول آموزش محیط زیست
- ۱۵ - ۵-۲-۲- دیدگاههایی در مورد نظریه و پژوهش در موضوع آموزش محیط زیست
- ۱۵ - ۱-۵-۲-۲- نظریه بوم شناسی آرن نیس
- ۱۶ - ۲-۵-۲-۲- نظریه وحدت حیاتی گایا
- ۱۶ - ۳-۵-۲-۲- نظریه انسان محوری ضعیف وینسنت
- ۱۷ - ۴-۵-۲-۲- نظریه محیط محوری و فن محوری ارپردن
- ۱۷ - ۵-۵-۲-۲- نظریه جهان بینی در محیط گرایی ترنر
- ۱۸ - ۶-۲-۲- منشور آموزش محیط زیست
- ۱۹ - ۷-۲-۲- مدل تلفیقی آموزش محیط زیست
- ۱۹ - ۸-۲-۲- علت مهم بودن محیط زیست
- ۲۰ - ۹-۲-۲- تأثیر محیط زیست بر انسان
- ۲۰ - ۱۰-۲-۲- تأثیر انسان بر محیط زیست
- ۲۱ - ۱۱-۲-۲- آموزش محیط زیست و توسعه پایدار
- ۲۳ - ۳-۲- بخش دوم: تبیین مفهوم آموزش همگانی محیط زیست
- ۲۳ - ۱-۳-۲- ضرورت و اهمیت آموزش عمومی محیط زیست
- ۲۳ - ۱-۳-۲- ابعاد بین المللی
- ۲۵ - ۲-۱-۳-۲- مبانی ملی ضرورت آموزش همگانی محیط زیست
- ۲۸ - ۲-۳-۲- آموزش رسمی کشور

۲۸	آموزش رسمی - آمادگی - ۱-۲-۳-۲
۲۹	آموزش رسمی - مدارس (کلیه مقاطع تحصیلی) - ۲-۲-۳-۲
۳۱	آموزش رسمی - آموزش عالی - ۳-۲-۳-۲
۳۳	آموزش رسمی - فنی و حرفه ای - ۴-۲-۳-۲
۳۴	آموزش رسمی - نهضت سواد آموزی - ۵-۲-۳-۲
۳۶	آموزش غیر رسمی کشور - ۳-۳-۲
۳۶	آموزش غیر رسمی - سیاستگذاران و مدیران - ۱-۳-۳-۲
۳۷	آموزش غیر رسمی - بخش تولید کنندگان - ۲-۳-۳-۲
۴۲	آموزش غیر رسمی - بخش مصرف کنندگان - ۳-۳-۳-۲
۴۳	آموزش ضمنی - ۴-۳-۲
۴۳	آموزش ضمنی - رسانه دیداری - ۱-۴-۳-۲
۴۴	آموزش ضمنی - رسانه شنیداری - ۲-۴-۳-۲
۴۵	آموزش ضمنی - رسانه نوشتاری - ۳-۴-۳-۲
۴۶	آموزش محیط زیست به شهروندان - ۵-۳-۲
۴۸	پیشینه تحقیق - ۴-۲
۴۸	تحقیقات و مقالات داخلی - ۱-۴-۲
۵۱	تحقیقات و مقالات خارجی - ۲-۴-۲
۶۰-۵۴	فصل سوم: روش تحقیق
۵۵	۱-۳ - مقدمه

۵۶	۲-۳- نوع روش تحقیق
۵۶	۳-۳- قلمرو تحقیق
۵۶	۱-۳-۳- قلمرو مکانی تحقیق
۵۶	۲-۳-۳- قلمرو زمانی تحقیق
۵۶	۴-۳- جامعه آماری
۵۶	۵-۳- محاسبه حجم نمونه
۵۷	۶-۳- روش نمونه گیری
۵۹	۷-۳- ابزار جمع آوری اطلاعات
۵۹	۸-۳- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۶۰	۹-۳- متغیرهای تحقیق و مقیاسهای اندازه گیری آنها
۶۰-۱۳۴	فصل چهارم: یافته های تحقیق و تجزیه و تحلیل آنها
۶۲	۱-۴- مقدمه
۶۳	۲-۴- بخش اول- آمار توصیفی
۶۳	۱-۲-۴- ویژگی های جمعیت شناسی
۷۰	۳-۴- بخش دوم- آمار استنباطی
۱۳۴-۱۴۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۳۶	۱-۵- مقدمه
۱۳۷	۲-۵- نتایج تحقیق
۱۳۹	۳-۵- بحث و نتیجه گیری

۱۴۱	۴-۵- پیشنهادهای تحقیق
۱۴۱	۴-۵-۱- پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج تحقیق
۱۴۲	۴-۵-۲- پیشنهادهایی مبتنی بر تجارب محقق
۱۴۲	۵-۵- پیشنهادهایی برای پژوهش آینده
۱۴۳	۶-۵- محدودیتهای تحقیق
۱۴۴	۷-۵- مشکلات تحقیق
۱۴۵	منابع و مأخذ
۱۴۵	منابع فارسی
۱۴۸	منابع انگلیسی
۱۵۰	پیوست ها
۱۵۱	پیوست شماره ۱: پرسشنامه
۱۵۹	پیوست شماره ۲: نقشه جامع شهر تنکابن
۱۶۰	پیوست شماره ۳: چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان

صفحه

۲۶	جدول (۱-۲) تنوع روش های آموزشی و گروههای مخاطب در حوزه آموزش همگانی محیط زیست
۶۰	جدول (۱-۳) متغیرهای به کار رفته در تحقیق و مقیاس (اندازه گیری) آنها
۶۳	جدول (۱-۴) فراوانی و درصد فراوانی حجم نمونه بر حسب جنسیت
۶۴	جدول (۲-۴) فراوانی و درصد فراوانی حجم نمونه بر حسب سن
۶۶	جدول (۳-۴) فراوانی و درصد فراوانی حجم نمونه بر حسب سطح درآمد
۶۷	جدول (۴-۴) فراوانی و درصد فراوانی حجم نمونه بر حسب سطح تحصیلات
۶۸	جدول (۵-۴) فراوانی و درصد فراوانی حجم نمونه بر حسب شغل
۷۱	جدول (۶-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال اول تحقیق
۷۷	جدول (۷-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال دوم تحقیق
۸۱	جدول (۸-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال سوم تحقیق
۸۶	جدول (۹-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال چهارم تحقیق
۹۶	جدول (۱۰-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال پنجم تحقیق
۱۰۸	جدول (۱۱-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال ششم تحقیق
۱۱۹	جدول (۱۲-۴) توزیع خلی دو محاسبه شده با توجه به سؤال هفتم تحقیق

فهرست نمودارها

عنوان

صفحه

۲۷	نمودار (۱-۲) ساختار تعاملی آموزش محیط زیست
۵۸	نمودار (۱-۳) روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای
۶۳	نمودار (۱-۴) فراوانی حجم نمونه بر حسب جنسیت
۶۴	نمودار (۲-۴) فراوانی حجم نمونه بر حسب سن
۶۶	نمودار (۳-۴) فراوانی حجم نمونه بر حسب سطح درآمد
۶۷	نمودار (۴-۴) فراوانی حجم نمونه بر حسب سطح تحصیلات
۶۹	نمودار (۵-۴) فراوانی حجم نمونه بر حسب نوع شغل

چکیده

تحقیق حاضر به بررسی نقش آموزش همگانی محیط زیست بر میزان ارتقاء سطح دانش زیست محیطی شهروندان شهر تنکابن پرداخته است. بدیهی است با توجه به ناآگاهی برخی شهروندان در بروز مشکلات زیست محیطی، نقش آموزش در سطوح مختلف جامعه امری مهم بوده و در اولویت خواهد بود. که به مرور زمان این آموزشها می تواند تأثیرات مثبتی در رفتارهای زیست محیطی شهروندان در سطح جامعه گذاشته و با توجه به اهمیت نقش شهروندان، می تواند به عنوان یک موضوع اجتماعی در راستای بهبود شرایط نگران کننده محیط زیست مورد توجه قرار بگیرد. تحقیق حاضر از نوع کاربردی و روش انجام تحقیق، توصیفی - پیمایشی است. همچنین در این تحقیق به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه فوق از نوع پرسشنامه منظم و شامل ۵۵ سؤال بسته پاسخ در زمینه دانش، رفتار و نگرش زیست محیطی شهروندان بوده است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه شهروندان شهر تنکابن که بالای ۱۶ سال سن دارند تشکیل داده است که بر اساس آخرین آمار موجود این تعداد برابر با ۱۹۹۷۳ نفر برآورد شده است. از بین جامعه آماری تعداد ۳۷۷ نفر به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای از طریق جدول کرجسی - مورگان انتخاب شدند. در این تحقیق روایی پرسشنامه توسط اساتید و صاحب نظران آموزش محیط زیست مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفت. همچنین به منظور تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفا کرونباخ استفاده شد و این ضریب معادل ۰/۸۱ به دست آمد. اطلاعات جمع آوری شده از طریق نرم افزار *SPSS 18* مورد پردازش قرار گرفتند و برای توصیف و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی از فراوانی، درصد فراوانی و نمودار ستونی و در بخش آمار استنباطی از آزمون خی دو استفاده شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که بین متغیر مستقل آموزش همگانی محیط زیست با متغیرهای وابسته دانش، رفتار و نگرش زیست محیطی شهروندان و نیز بین متغیرهای مستقل سن، سطح تحصیلات، میزان درآمد و نوع شغل با متغیر وابسته دانش زیست محیطی شهروندان رابطه معنی داری وجود دارد. نتایج حاصل از تأثیر جمعی متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته نشانگر آن است آموزش همگانی محیط زیست توانسته در ارتقاء سطح دانش زیست محیطی شهروندان نقش داشته باشد.

واژگان کلیدی: آموزش - شهروند - محیط زیست - آموزش همگانی محیط زیست - دانش زیست محیطی - توسعه پایدار.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

بسیاری از تهدیدهای زیست محیطی، تخریب منابع و آلوده سازی محیط نتیجه فعالیت های انسانی هستند از این رو آگاهی سازی عمومی و آموزشی جامعه در رابطه با ارزش و اهمیت محیط زیست برای ادامه حیات بشر مهم است. شرط اجرای موفقیت آمیز هر یک از برنامه های حفاظت از محیط زیست آگاهی از چرایی و چگونگی آنهاست و ناپایداری توسعه را باید در جهل و نا بخردی نوع بشر در بهره برداری از منابع، انرژی ها و طرز برخورد با طبیعت جستجو کرد. (توفیقی، ۱۳۸۲، ص ۲۱۴)

امروز ما در زمان و فضایی بی سابقه زندگی می کنیم که با مسائل بی سابقه ای مواجهه است. گر چه هر نسل بر این باور است که ماهیت زمان و فضای خاص او بی نظیر است، لیکن وضعیت کنونی کشورهای در حال توسعه در اواخر قرن بیستم شرایط بحرانی متفاوتی را دارا می باشد. رویدادهای اقتصادی، اجتماعی و فنی این قرن نتایج تلخی را برای اغلب کشورهای در حال توسعه در بر داشته است که از آن جمله می توان به جدائی انسان از طبیعت، تخریب فزاینده محیط زیست و ناپایداری اکولوژیکی اشاره کرد. (بحرینی، ۱۳۷۶، ص ۵۲)

از این رو شاید موضوع آموزش محیط زیست و افزایش سطح آگاهی های عمومی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، برای متوقف نمودن حرکت پر شتاب نابودی محیط زیست و طبیعت راه حلی جدی و مؤثر قلمداد شود. چنانچه یکایک افراد جامعه بر ضرورت محافظت از محیط زیست آگاهی یابند، می توان گام هایی بلند را در راستای توسعه پایدار برداشت؛ زیرا هر نوع برنامه ریزی، با چشمداشت رفع معضلات زیست محیطی، بدون مداخله عناصر فردی و اجتماعی و به عبارتی مشارکت شهروندان نمی توان چندان موفقیت آمیز باشد.

در تحقیق حاضر نقش آموزش همگانی محیط زیست بر میزان ارتقاء سطح دانش زیست محیطی شهروندان مورد مطالعه و بررسی قرار می گیرد.

۱-۲- بیان مسأله

امروزه مشکلات زیست محیطی آنچنان دامن گیر نسل بشر و سایر زیست‌مندان شده است که کمتر کسی وجود آنها را انکار میکند. این مشکلات ممکن است افراد یا اقشار خاصی را بیشتر دچار گرفتاری نماید، اما قاعده کلی آن است که همگان در معرض خطر اند. (ولد بیگی، ۱۳۷۹، ص ۶)

با توجه به فرهنگ غنی اسلامی و تصریح اصل پنجاهم قانون اساسی در حفاظت از محیط زیست به عنوان یک وظیفه عمومی که همگانی بودن آن را در ضمیر خود نهفته دارد و نیز با توجه به اینکه آموزش یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه هر کشور است، انجام اقداماتی وسیع، همه‌جانبه، مستمر و فراگیر در جهت افزایش آگاهی‌های زیست محیطی جامعه امری ضروری می‌باشد. همچنین از آنجایی که بسیاری از تهدیدات زیست محیطی، تخریب منابع و آلوده سازی محیط، نتیجه فعالیت‌های انسانی است، تردیدی نیست که با آموزش‌های مستمر و هدف‌را در اقشار مختلف جامعه به طوری که کلیه آحاد انسانی به مفاهیم عمده زیست محیطی آشنا شوند، می‌توان به داشتن جامعه‌ای با وجدان زیست محیطی امیدوار بود.

همگانی بودن آموزش و آگاه‌سازی اجتماعی در رابطه با حفاظت از محیط زیست همواره مورد تأکید اجلاس‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی از جمله اجلاس جهانی توسعه پایدار (۲۰۰۲)، دستور کار ۲۱، آموزش برای همه و افکار عمومی است. (برنامه جامع آموزش همگانی محیط زیست، ۱۳۸۷، صص ۱۶-۷)

آموزش همگانی محیط زیست همان آموزش توسعه پایدار است و ابزاری مناسب برای فراهم کردن زمینه تغییر در دانش‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها، رفتارها و شیوه زندگی اجتماعی آحاد جامعه در مواجهه با طبیعت و محیط زیست است. (کریمی، ۱۳۸۲، ص ۲۸۱)

آموزش همگانی محیط زیست دارای دو وجه است: اولاً، همه اقشار، طبقه‌ها و صنف‌های اجتماعی، مخاطب آموزشی محیط زیست هستند. در برنامه‌های آموزشی محیط زیست نمی‌توان گروه یا طبقه‌ای را به هر دلیل بی‌نیاز از این آموزش به حساب آورد. ثانیاً؛ آموزش دهی محیط زیست در حیطه صلاحیت و توان یک نهاد مسئول حفاظت از محیط زیست نیست. همه ارگان‌ها و نهاد‌های مسئول آموزش در کشور در حوزه و حدود خود با استناد به دستور کار ۲۱، اهداف آموزش برای همه، سند اجلاس جهانی ژوهانسبورگ، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مصوبه سال

۱۳۷۴ شورای عالی حفاظت از محیط زیست در قبال آموزش محیط زیست مسئول هستند. (برنامه جامع آموزش همگانی محیط زیست، ۱۳۸۷، ص ۱۶)

بدیهی است با توجه به ناآگاهی برخی شهروندان در بروز مشکلات زیست محیطی، نقش آموزش در سطوح مختلف جامعه امری مهم بوده و در اولویت خواهد بود که به مرور زمان این آموزش ها می تواند تأثیرات مثبتی در رفتارهای زیست محیطی شهروندان در سطح جامعه گذاشته و با توجه به اهمیت نقش شهروندان، می تواند به عنوان یک موضوع اجتماعی در راستای بهبود شرایط نگران کننده محیط زیست مورد توجه قرار گیرد. بنابراین مسأله اصلی تحقیق حاضر این است که برنامه های آموزش همگانی محیط زیست که نقش بسیار مهمی در افزایش آگاهی های زیست محیطی اقشار مختلف جامعه در امر حفاظت از محیط زیست و تحقق توسعه پایدار کشور، ایفا می کنند آیا توانسته در بالا بردن سطح دانش زیست محیطی شهروندان (مطالعه موردی در شهر تنکابن) نقش داشته باشند؟

۱-۳- اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق

همگانی بودن آموزش و آگاه سازی اجتماعی در رابطه با حفاظت از محیط زیست همواره مورد تأکید اجلاس ها و کنوانسیون های بین المللی از جمله اجلاس های جهانی توسعه پایدار (۲۰۰۲)، دستور کار ۲۱، آموزش برای همه و افکار عمومی است. (برنامه جامع آموزش همگانی محیط زیست، ۱۳۸۷، ص ۱۶)

به طور کلی یکی از مهمترین اقدامات برای رفع مشکل زیست محیطی ارتقای فرهنگ عمومی در این زمینه است. این، خود در گام اول نیازمند آموزش محیط زیست در همه سطوح است ما نیازمند آنیم که آگاهی های زیست محیطی به صورت جزئی از معارف همگانی درآید و مشکلات ناشی از آن نگرانی عموم را سبب شود و در آن صورت است که نموده های آن به صورت اصلاح ساختار نظام قوانین، مدیریت و نظام آموزشی کشور، اصلاح کاربری های مختلف زمین و منابع، استانداردها و ضوابط دقیق زیست محیطی در ارتباط با همه فعالیت های در جهت توسعه پایدار و حفظ منابع طبیعی در خواهد آمد و منافع نسل حاضر و نسل های آینده هر دو تأمین خواهد شد. (بوتکین^۱، ۱۳۸۲، ص ۶)

در کشورهای در حال توسعه آگاهی لازم در خصوص اقدامات انسان با وضعیت محیط زیست وجود ندارد علت اصلی این مسئله نبود اطلاعات کافی و صحیح است. افزایش میزان حساسیت مردم با محیط زیست از طریق بر شمردن عوارض سوء تخریب و تهدید محیط زیست بر سلامت روانی، فیزیکی افراد جامعه و تشویق مشارکت آنان در حفاظت از محیط زیست مورد نظر است. از این رو هدف از آگاه سازی عمومی، تقویت بینش، دیدگاه ارزشی و فعالیت های سازگار افراد با توسعه پایدار است.

در سطح ملی نیز بر حفاظت از محیط زیست با استفاده از ابزار آموزش تاکید شده است، چارچوب حرکت کلان هر کشوری، نوع نگاه حکومت و طرز رفتار ملت با موضوعات و از جمله محیط زیست در میثاق ملی کشورها که به نام قانون اساسی شناخته می شود متجلی است. از این نظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با تخصیص یک اصل به حفاظت از محیط زیست (اصل پنجاهم)، که جزء پیشگامان توجه به این موضوع حیاتی است. همچنین بند الف ماده ی ۶۴ قانون برنامه چهارم توسعه کشور به مقوله ارتقای آگاهی های عمومی و دستیابی به توسعه پایدار به منظور حفظ محیط زیست و با تأکید بر گروه های اثرگذار و اولویت دار می پردازد. (برنامه جامع آموزش همگانی محیط زیست، ۱۳۸۷، ص ۱۸)

با این توصیف آموزش و آگاه سازی عمومی در ارتباط با محیط زیست به سه دلیل اهمیت فراوان می یابد:

- ۱- آموزش و ارتباطات، پایه های تحقق اهداف زیست محیطی در زمینه های مختلف هستند.
- ۲- آموزش و ارتباطات، حلقه اتصال مردم با محیط زیست هستند.
- ۳- حس مسئولیت اجتماعی و مشارکت مردمی در حفاظت از محیط زیست را ایجاد می کند. (کریمی، ۱۳۸۲، ص ۲۶۲)

بنابراین با توجه به اینکه ارتقاء سطح دانش و آگاهی افراد جامعه در زمینه مسائل زیست محیطی از ضروریات رسیدن به توسعه پایدار تلقی می شود. از این رو ارائه آموزش های زیست محیطی مستمر و هدف دار می تواند حساسیت آنان را نسبت به مسائل زیست محیطی و در نتیجه مشارکتشان را در ارائه راه حل ها افزایش دهد و در آنها احساس مسئولیت نسبت به محیط زیست را به وجود آورد. همچنین نظر به اینکه آموزش همگانی مؤثرترین راه حفظ محیط زیست است و نقش مهمی در

ارتقاء سطح دانش و رفتار زیست محیطی شهروندان و در پی آن ارتقاء سطح فرهنگی جامعه دارد، از این رو اهمیت دادن به این آموزش ها در داشتن محیط زیستی سالم و رشد و توسعه کشور ضروری به نظر می رسد.

۱-۴- اهداف تحقیق

بیان هدف یا هدف ها یکی از قسمت های مهم پژوهش است زیرا این قسمت از تحقیق مشخص می کند که محقق چه چیزی را مد نظر قرار داده و اصولاً در جستجوی چه چیزی است. بدون بیان هدف ها امکان ارزشیابی از کار محقق وجود ندارد. نتیجه گیری هر پژوهشی به یافته های آن بستگی دارد و این امر بدون بیان هدف ها امکان پذیر نیست. (دلاور، ۱۳۷۶، ص ۲۲۹)

اهم اهداف این تحقیق را می توان به شرح زیر نام برد:

۱-۴-۱- هدف کلی

مطالعه و تعیین نقش آموزش همگانی محیط زیست بر میزان ارتقاء سطح دانش زیست محیطی شهروندان شهر تنکابن .

۱-۴-۲- اهداف فرعی

- ۱- مطالعه نقش آموزش همگانی محیط زیست در رفتار زیست محیطی شهروندان
- ۲- مطالعه نقش آموزش همگانی محیط زیست در نگرش زیست محیطی شهروندان
- ۳- مطالعه نقش سن شهروندان در ارتقاء سطح دانش زیست محیطی آنان
- ۴- مطالعه نقش میزان تحصیلات شهروندان در ارتقاء سطح دانش زیست محیطی آنان
- ۵- مطالعه نقش میزان درآمد شهروندان در ارتقاء سطح دانش زیست محیطی آنان
- ۶- مطالعه نقش نوع شغل شهروندان در ارتقاء سطح دانش زیست محیطی آنان

۱-۵- سؤالات تحقیق

۱-۵-۱- سؤال اصلی تحقیق